

RAAP-RAPPORT 2654

Plangebied Fritz Redlschool (Birkstraat 84)

Gemeente Soest

Een archeologische begeleiding (protocol
Opgraven)

Archeologisch Adviesbureau

8500 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

RAAP-RAPPORT 2654

**Plangebied Fritz Redlschool
(Birkstraat 84)**

Gemeente Soest

**Een archeologische begeleiding (protocol
Opgraven)**

drs. R.W. de Groot

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Joop B.V./Amerpoort

Titel: Plangebied Fritz Redlschool (Birkstraat 84), gemeente Soest; een archeologische begeleiding (protocol Opgraven).

Status: eindversie

Datum: 20 februari 2013

Auteur: *drs. R.W. de Groot*

Projectcode: SOBI4

Bestandsnaam: RA2654_SOBI4.indd

Projectleider: drs. R.W. de Groot

Projectmedewerkers: drs. H. Molthof & S. al-Karaimeh

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 54957

Autorisatie: drs. C.N. Kruidhof

Bevoegd gezag: gemeente Soest (de heer H. de Jong)

Adviseur bevoegd gezag: gemeente Amersfoort

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Joop B.V./Amerpoort heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau eind december 2012 een archeologische begeleiding (protocol Opgraven) uitgevoerd in verband met de sloop van de Fritz Redlschool (Birkstraat 84) te Soest.

Bij de archeologische begeleiding zijn geen archeologische resten aangetroffen. Er is geconcludeerd dat de bodem door de bouw van de school reeds dermate verstoord was dat eventueel aanwezige archeologische resten (zoals plantbedden, muurwerk en grachten die bij het proefsleuvenonderzoek uit november 2012 werden aangetroffen) verdwenen zijn.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens	8
2 Voorgaand onderzoek	9
2.1 Bureau- en verkennend booronderzoek (Buesink, 2012)	9
2.2 Proefsleuvenonderzoek (De Groot, in voorbereiding)	9
3 Doel van het onderzoek	11
4 Methoden	12
5 Resultaten	14
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek	14
5.2 Archeologie	14
6 Conclusies en aanbevelingen	16
6.1 Conclusies	16
6.2 Aanbevelingen	17
Literatuur	18
Gebruikte afkortingen	18
Verklarende woordenlijst	19
Overzicht van figuren en tabellen	19

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Joop B.V./Amerpoort heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 19 en 20 december 2012 een archeologische begeleiding (protocol Opgraven) uitgevoerd in verband met de sloop van de vloer en fundering van de Fritz Redlschool aan de Birkstraat 84 in de gemeente Soest (figuur 1). Het betreft het vervolg op het inventariserend onderzoek dat bestond uit een booronderzoek (Buesink, 2012). Dit onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de herinrichtingsplannen voor de omgeving van het plangebied. Op grond van de resultaten daarvan werd geconcludeerd dat er mogelijk belangrijke archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied. Naar aanleiding hiervan werd enerzijds aanbevolen om voor de nieuw te bebouwen delen dit door middel van proefsleuven te laten vaststellen. Dit proefsleuvenonderzoek is in een eerder stadium uitgevoerd (De Groot, in voorbereiding). Daarnaast werd geadviseerd om de sloop van de vloer en de fundering van de Fritz Redlschool onder archeologische begeleiding te laten plaatsvinden. De resultaten van deze archeologische begeleiding worden in deze rapportage beschreven.

Voorafgaand aan de uitvoering van de archeologische begeleiding is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Tump & Van Mousch, 2012). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek.

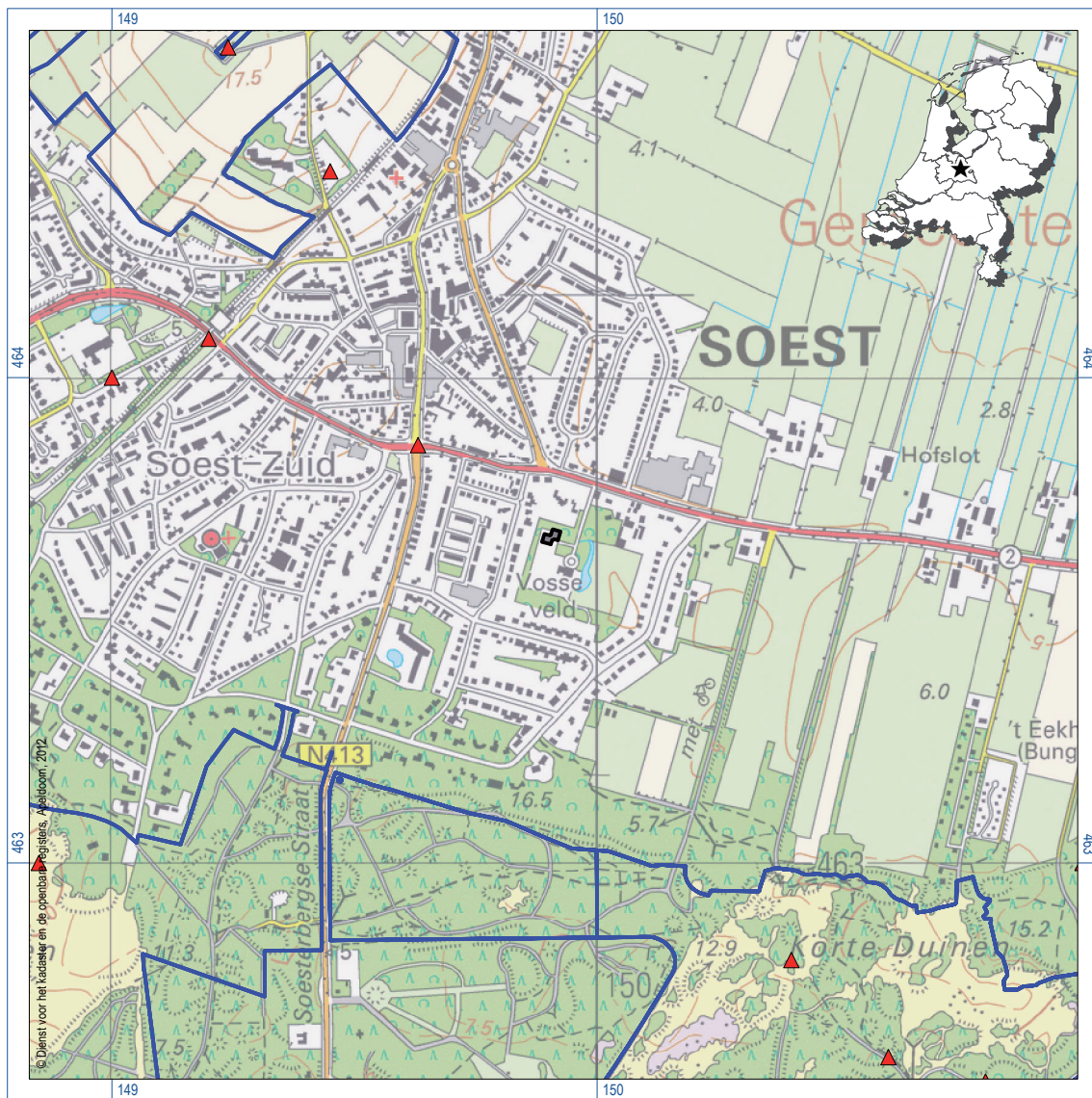
De archeologische begeleiding is uitgevoerd ter plaatse van de voormalige Fritz Redlschool, meer in het bijzonder tijdens het verwijderen van de vloer en fundering van die school. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Het veldwerk is uitgevoerd op 19 en 20 december 2012. De uitwerking vond direct aansluitend plaats tussen 21 december 2012 en 25 januari 2013. Tijdens het onderzoek is op een prettige wijze samengewerkt met de contactpersoon van de gemeente Soest (de heer H. de Jong), de archeologisch adviseur van de gemeente (mevrouw M. Stronkhorst, gemeente Amersfoort) en de contactpersoon van de opdrachtgever (de heer D. Bergsma, Joop B.V.).

De archeologische begeleiding (protocol Opgraven) is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in dit rapport beschreven (zie verklarende woordenlijst).

RAAP-RAPPORT 2654

Plangebied Fritz Redlschool (Birkstraat 84), gemeente Soest
Een archeologische begeleiding (protocol Opgraven).

Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Soest

Plaats: Soest

Plangebied: Plangebied Fritz Redlschool (Birkstraat 84)

Centrumcoördinaten: 149.905/463.670

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 54957

Archeologische perioden			
Tijdperk			Datering
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			
Nieuwe tijd	B		1795
		A	1650
Middeleeuwen	Laat		1500
		Vol	1250
	Vroeg	Ottoons	1050
		Karolingisch	900
		Merovingisch laat	725
		Merovingisch vroeg	525
			450
Romeinse tijd	Laat		270
		Midden	70 na Chr.
		Vroeg	15 voor Chr.
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Voorgaand onderzoek

In april 2012 is voor het plangebied een bureauonderzoek uitgevoerd in combinatie met een verkennend booronderzoek (Buesink, 2012). In november 2012 heeft een proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden (De Groot, in voorbereiding). De resultaten van beide onderzoeken worden hieronder kort beschreven.

2.1 Bureau- en verkennend booronderzoek (Buesink, 2012)

Historisch gezien ligt het plangebied ter plaatse van het middeleeuwse ontginningsgebied 'De Birk'. Dit gebied is hoogstwaarschijnlijk na de 10e eeuw ontgonnen. Langs de Birkstraat stonden in deze periode boerderijen, over het algemeen met een oprijlaan. De boerderijen stonden daarmee dus niet direct langs de weg, maar verder naar achteren op het perceel.

In het plangebied werd in 1654 een buitenplaats aangelegd, op een plek waar voor die tijd een boerderij stond. Dit landgoed (landgoed Vosseveld, oorspronkelijk Heuvel en Dael geheten) was voorzien van een gracht. Op historische kaarten uit de 19e eeuw is deze gracht nog duidelijk te herkennen. De gebouwen van het landgoed bevonden zich min of meer ter hoogte van het huidige herenhuis, terwijl de locatie van de huidige school in gebruik was als akkers en tuinen. Het huidige herenhuis werd in het begin van de 20e eeuw gebouwd en diende vanaf ongeveer 1920 voor de opvang van zieke en zwakke kinderen. Na een aantal verbouwingen, waarvan de laatste uit 1993 dateert, toen de achtervleugel geplaatst werd, kreeg het herenhuis zijn huidige vorm.

Tijdens het veldonderzoek werd in twee boringen de 17e eeuwse gracht aangetroffen. In een boring ten noordwesten van de huidige school werd op 0,9 m -Mv ondoordringbaar puin aangetroffen. Verder werd geconstateerd dat de bodem tot maximaal 0,9 m -Mv verstoord is. Onder de verstoorde bovengrond werd dekzand aangetroffen, dat is afgezet op hellingafzettingen. In het dekzand is over het algemeen geen bodem (meer?) aanwezig. Alleen achter het herenhuis is nog een onverstoorde bodemopbouw met een B- en C-horizont waargenomen.

2.2 Proefsleuvenonderzoek (De Groot, in voorbereiding)

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan het volgende worden geconcludeerd:

- De natuurlijke bodemopbouw bestond van oorsprong uit een zogenaamde podzolbodem. In het grootste deel van het plangebied is die oorspronkelijke bodem door menselijke ingrepen echter verstoord geraakt. Grootste 'boosdoener' daarbij waren vermoedelijk de bodemingrepen gepaard gaande met de tuininrichting en de bouw van de aanwezige gebouwen.
- Intacte resten uit de Prehistorie worden op basis van de hiervoor genoemde conclusie niet meer verwacht. Het is echter niet uitgesloten dat resten van diepere sporen nog aanwezig kunnen zijn.

RAAP-RAPPORT 2654

Plangebied Fritz Redlschool (Birkstraat 84), gemeente Soest
Een archeologische begeleiding (protocol Opgraven).

- In het plangebied zijn archeologische resten aangetroffen van de buitenplaats 'Heuvel en Dael'. Deze bestaan uit één van de grachten van deze buitenplaats alsmede uit verschillende fasen van tuininrichting in de vorm van plantbedden. Deze dateren globaal tussen het eind van de 17e en het eind van de 18e eeuw.
- Uit de nieuwste tijd zijn sporen aangetroffen van een Duitse mitrailleurstelling uit de Tweede Wereldoorlog. Deze diende vermoedelijk ter verdediging van de kazerne die in herenhuis Vossenveld was gevestigd. Wellicht zijn nog meer sporen van de verdediging van deze kazerne aanwezig in het plangebied, zoals een mogelijke loopgraaf ten oosten van de huidige school. Daarnaast bevinden zich diverse muurresten in de ondergrond, die aan voormalige bijgebouwen (schuurtjes, etc.) van het herenhuis en de school kunnen worden gerelateerd.
- De archeologische resten uit de Nieuwe tijd zijn als niet behoudenswaardig beoordeeld op basis van hun middelhoge fysieke en inhoudelijke kwaliteit.

3 Doel van het onderzoek

De archeologische begeleiding werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureau- en booronderzoek (zie hoofdstuk 2). In het PvE (Tump & Van Mousch, 2012) staat geen specifiek doel voor de archeologische begeleiding omschreven. Aangezien de archeologische begeleiding conform het protocol opgraven uitgevoerd dient te worden, is als doel van het onderzoek de algemene doelstelling van het protocol opgraven in de KNA genomen: *“het doel van opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor de kennisvorming over het verleden.”*

Specifieke onderzoeksvragen voor de archeologische begeleiding zijn in het PvE eveneens niet opgenomen. Daarom zijn de onderzoeksvragen uit het PvE voor het proefsleuvenonderzoek ook bij de archeologische begeleiding gehanteerd:

1. Zijn er één of meerdere vindplaatsen aanwezig binnen de onderzoeksgebieden?
2. Zo ja: beschrijf per vindplaats de datering, het complextype, de aard van de sporen en vondsten, de verspreiding van de sporen en vondsten en de begrenzing van de vindplaats (indien mogelijk) zowel binnen als buiten de onderzoeksgebieden.
3. Hoe is de bodemopbouw/stratigrafie binnen het onderzoeksgebied en wat is de relatie van de aangetroffen vindplaats(en) met de bodemopbouw?
4. Wat is de waardering van de vindplaats(en)? Geef daarbij aan in hoeverre de vindplaats in een groter onderzoekskader is/zijn in te passen.
5. Zijn er verstoringen aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja: waar bevinden deze zich en tot hoe diep hebben deze de bodem verstoord?
6. Hoe sluiten de resultaten van het onderzoek aan op de gespecificeerde archeologische verwachting zoals die in het vooronderzoek voor het onderzoeksgebied is vastgesteld?
7. Indien er geen vindplaatsen zijn vastgesteld, hoe is dit te verklaren (landschappelijk, verstoring of gewoon niet aanwezig)?

Bij het proefsleuvenonderzoek is ten oosten van de Fritz Redlschool een lineaire depressie waargenomen aan het maaiveld. De aard en, indien mogelijk, de datering van deze lineaire depressie diende tijdens de archeologische begeleiding te worden vastgesteld. Ook diende tijdens de archeologische begeleiding, naast sporen uit de gebruikelijke archeologische periodes, aandacht te worden besteed aan eventuele sporen uit de Tweede Wereldoorlog, aangezien een spoor uit die periode bij het proefsleuvenonderzoek werd gevonden. Deze onderzoeksdoelen voor de archeologische begeleiding zijn in overleg met de archeologische adviseur van de gemeente Soest (mevrouw M. Stronkhorst) bepaald (e-mail d.d. 11-november 2012).

4 Methoden

Begeleide bodemingrepen en methoden

Het onderzoek bestond uit het doen van waarnemingen tijdens de sloop van de vloer en fundering van de voormalige school. Bij de sloop is eerst de vloer in delen verwijderd door een graafmachine. Vervolgens zijn de funderingsbalken vrij gegraven en machinaal verwijderd (figuur 2). Er was geen gelegenheid om een archeologisch vlak aan te leggen. Aangezien niet dieper werd ontgraven dan de basis van de fundering, ontbrak hiervoor overigens ook de noodzaak. De maximale ontgravingsdiepte bedraagt 1,2 m -Mv. De archeologische werkzaamheden bestonden als gevolg hiervan uit het doen van waarnemingen en het documenteren van de mate van versterking binnen de bouwkuip van de voormalige school. Ook zijn enkele boringen uitgevoerd om enkele (mogelijk) antropogene structuren in kaart te brengen.

Figuur 2. Overzicht van de werkzaamheden en werkomstandigheden in het plangebied.

Administratie van sporen en vondsten

Aangezien geen archeologische sporen of vondsten zijn aangetroffen, is geen vondst- of sporenadministratie opgezet.

Boringen

Tijdens het onderzoek zijn vier boringen uitgevoerd (figuur 3). Deze zijn gezet met een Edelman-boor met een diameter van 7 cm (max. de bovenste 50 cm) en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn tot maximaal 2 m -Mv gezet. De boringen zijn gezet om de aard van de lineaire depressie ten oosten van de voormalige school te onderzoeken (boring 1), de loop van de voormalige gracht in kaart te brengen (boringen 2 en 3) en de aard van een depressie naast het huidige herenhuis te achterhalen (boring 4).

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is niet afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE is omschreven. Wel is de archeologische begeleiding van de sloop halverwege gestaakt. Dit is - in overleg met de adviseur van het bevoegd gezag (mevrouw M. Stronkhorst van de gemeente Amersfoort) - besloten, aangezien lopende de begeleiding duidelijk werd dat geen archeologische resten aanwezig waren of nog verwacht werden.

5 Resultaten

5.1 Fysisch-geografisch onderzoek

Tijdens de archeologische begeleiding heeft in feite geen fysisch-geografisch onderzoek plaatsgevonden. Er zijn weliswaar boringen uitgevoerd, maar die dienden eerder om archeologische fenomenen (bijv. grachten) in kaart te brengen en niet om de bodemopbouw te onderzoeken. Desondanks hebben de boringen wel enige informatie over de bodemopbouw opgeleverd. Dit bevestigt eigenlijk die indruk die op basis van het proefsleuvenonderzoek al bekend was. Rond het herenhuis (boring 2) is lokaal nog sprake van een min of meer onverstoorde podzolbodem in dekzand. In de overige boringen is sprake van een verstoord bodemprofiel. De maximale verstoringsdiepte die in de boringen is waargenomen, bedraagt 2 m. Deze verstoring lijkt, zoals ook is vastgesteld tijdens het proefsleuvenonderzoek (De Groot, in voorbereiding), het gevolg te zijn van de archeologische sporen uit de Nieuwe tijd (tuininrichting, etc.). In het geval van boring 3 gaat het vermoedelijk om één van de gedempte sloten en/of grachten die ook op het minuutplan te zien zijn (figuur 3). Bij de archeologische begeleiding is vastgesteld dat de bodem ter plaatse van de school eveneens verstoord is. Onder de vloer van de school bevond zich een kruipruimte die ongeveer 1,2 m diep was.

5.2 Archeologie

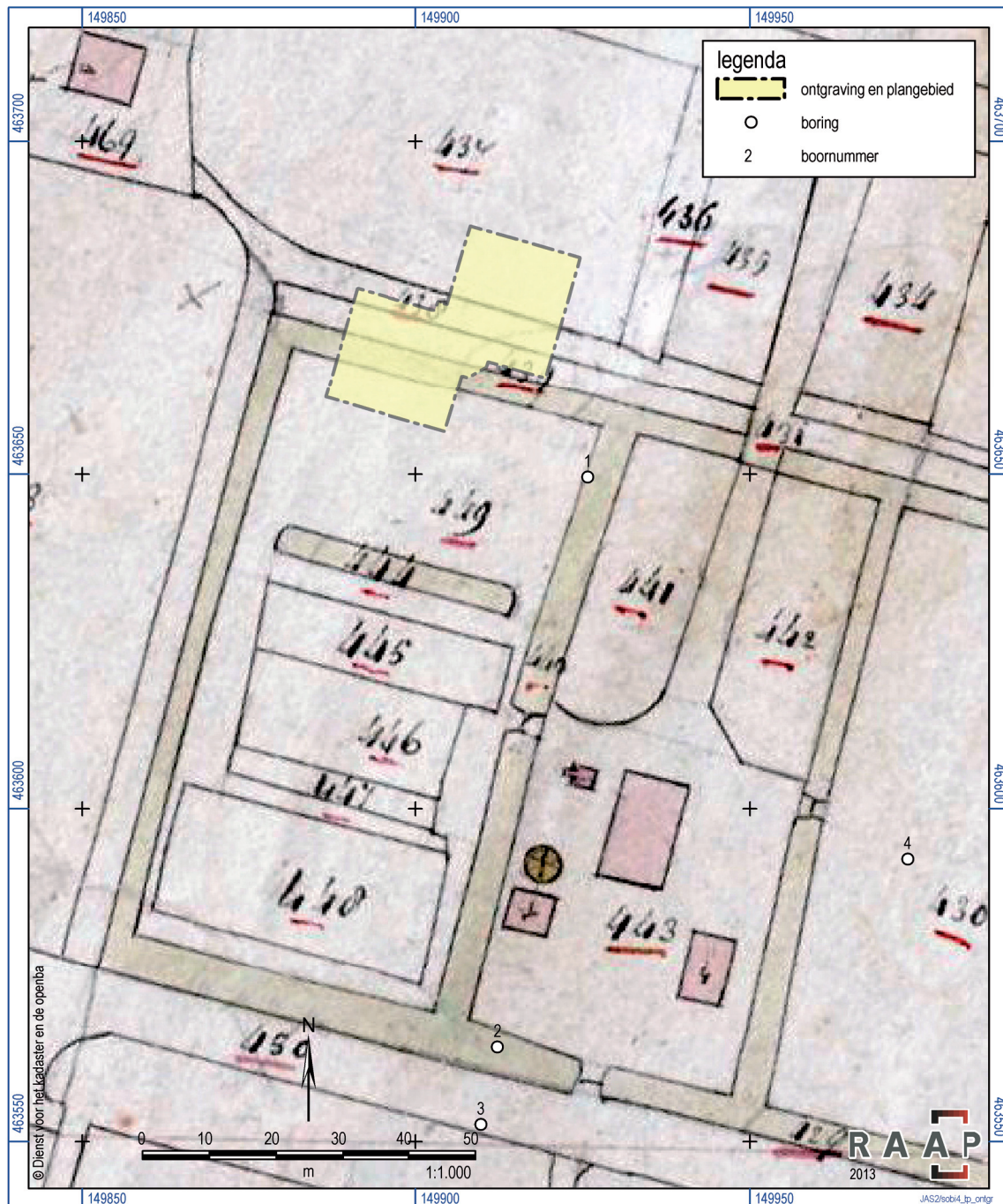
Archeologische begeleiding

Bij de archeologische begeleiding van de sloop van de vloer en fundering van de voormalige school tot 1,2 m -Mv zijn geen archeologische sporen waargenomen. De archeologische sporen uit de Nieuwe tijd die bij het proefsleuvenonderzoek werden gevonden, bevinden zich tussen 0,8 en 1,2 m -Mv. Daarmee lijkt het zeer aannemelijk dat indien er grondsporen aanwezig waren ter plaatse van de school, deze inmiddels zijn verdwenen of (in ernstige mate) zijn verstoord. Vanwege de grote diepte van de gracht die tijdens het proefsleuvenonderzoek werd aangetroffen, kunnen de diepere delen van de noordelijke gracht van de buitenplaats nog wel aanwezig zijn geweest onder de school. Omdat deze op basis van het proefsleuvenonderzoek reeds als niet behoudenswaardig zijn beschouwd, is deze gracht niet verder onderzocht.

Wat betreft de lineaire depressie ten oosten van de school kan worden aangenomen dat het ook in dit geval om een voormalige gracht van de buitenplaats gaat. Min of meer ter plaatse van deze depressie staat namelijk op het minuutplan een gracht afgebeeld. Dat het om een loopgraaf uit de Tweede Wereldoorlog zou gaan, de suggestie die bij de uitwerking van het proefsleuvenonderzoek werd geopperd, lijkt minder logisch. Bij een loopgraaf wordt om tactische redenen namelijk eerder een hoekige vorm verwacht in plaats van een lineaire. Hiervan zijn bij Kamp Amersfoort enkele duidelijke voorbeelden waargenomen (Schute, 2011).

Booronderzoek

In één boring is mogelijk wel een antropogeen spoor aangetroffen. In boring 3 is namelijk tussen de bouwvoor en het dekzand een 2 m dik pakket fijn, bruingrijs zand aanwezig. Mogelijk kan dat aan één van de voormalige grachten van de buitenplaats 'Heuvel en Dael' worden toegeschreven. De vulling komt redelijk overeen met de vulling van de gracht die in één van de proefsleuven aangetroffen werd. Daar was overigens sprake van een humeuze en gelaagde bodem van de gracht. Die is in boring 3 niet herkend.

Figuur 3. Resultaten archeologische begeleiding: ligging ontgraving en boringen geprojecteerd op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw (bron: watwaswaar.nl).

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Bij de archeologische begeleiding zijn geen archeologische resten aangetroffen. Er is geconcludeerd dat de bodem door de bouw van de school reeds dermate verstoord was dat eventueel aanwezige archeologische resten (zoals plantbedden, muurwerk en grachten die bij het proefsleuvenonderzoek in november 2012 werden aangetroffen) verdwenen zijn. Wel is buiten de bouwkuip van de school (in boring 3) vermoedelijk één van de grachten van de voormalige buitenplaats 'Heuvel en Dael' aangetroffen. Hieronder worden de overige conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE (zie hoofdstuk 3).

1. *Zijn er één of meerdere vindplaatsen aanwezig binnen de onderzoeksgebieden?*

Als gevolg van de bouw van de school is de bodem tot 1,2 m -Mv verstoord. Daarmee kan worden geconcludeerd dat indien archeologische sporen aanwezig waren, deze bij de bouw van de school verdwenen of in ernstige mate verstoord zullen zijn. Buiten de voormalige bouwkuip van de school is in boring 3 vermoedelijk één van de grachten van de 17e eeuwse buitenplaats gevonden.

2. *Zo ja: beschrijf per vindplaats de datering, het complextype, de aard van de sporen en vondsten, de verspreiding van de sporen en vondsten en de begrenzing van de vindplaats (indien mogelijk) zowel binnen als buiten de onderzoeksgebieden.*

3. *Hoe is de bodemopbouw/stratigrafie binnen het onderzoeksgebied en wat is de relatie van de aangetroffen vindplaats(en) met de bodemopbouw?*

4. *Wat is de waardering van de vindplaats(en)? Geef daarbij aan in hoeverre de vindplaats in een groter onderzoekskader is/zijn in te passen.*

Deze vragen zijn niet van toepassing aangezien er binnen de omtrek van de bouwput geen sprake is van archeologische resten.

5. *Zijn er verstoringen aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja: waar bevinden deze zich en tot hoe diep hebben deze de bodem verstoord?*

De bodem ter plaatse van de voormalige school is over de volledige oppervlakte tot 1,2 m -Mv verstoord. Uit de resultaten van de boringen die tijdens het onderzoek gezet zijn, maar ook op basis van het proefsleuvenonderzoek, kan worden geconcludeerd dat buiten de bouwkuip vermoedelijk ook alleen nog lokaal sprake is van een onverstoord bodemprofiel.

6. *Hoe sluiten de resultaten van het onderzoek aan op de gespecificeerde archeologische verwachting zoals die in het vooronderzoek voor het onderzoeksgebied is vastgesteld?*

De resultaten van het onderzoek sluiten goed aan bij de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Bij beide onderzoeken is namelijk geconcludeerd dat de grachten van de voormalige buitenplaats nog in de bodem aanwezig zijn. Het bodemprofiel is in het grootste deel van de

proefsleuven verstoord. Op basis van het proefsleuvenonderzoek kan worden aangenomen, dat deze verstoring door de grote hoeveelheid archeologische sporen uit de Nieuwe tijd (tuinrichting in de vorm van platbedden) veroorzaakt is.

7. *Indien er geen vindplaatsen zijn vastgesteld, hoe is dit te verklaren (landschappelijk, verstoring of gewoon niet aanwezig)?*

Zie hiervoor het antwoord op onderzoeksvraag 1: zij zijn hoogstwaarschijnlijk verdwenen bij de bouw van de school.

6.2 Aanbevelingen

Archeologische begeleiding is de laatste fase van het archeologisch onderzoek binnen de cyclus van Archeologische Monumentenzorg. In dit geval zijn de graafwerkzaamheden immers al uitgevoerd en zal er verder geen grondverzet meer plaatsvinden binnen het plangebied. Vervolgonderzoek hoeft niet plaats te vinden, aangezien is aangetoond dat eventuele archeologische sporen ter plaatse van de school reeds zijn verdwenen. Op basis van het proefsleuvenonderzoek is geconcludeerd dat de archeologische resten die bij dat onderzoek aangetroffen zijn, niet als behoudenswaardig beschouwd dienen te worden. Na afronding van proefsleuvenonderzoek en archeologische begeleiding kan de geplande herinrichting van het plangebied van start.

De bevindingen van dit onderzoek worden door de gemeente Soest getoetst aan het PvE (contactpersoon: de heer H. de Jong).

Literatuur

- Buesink, A.**, 2012. Gemeente Soest, Birkstraat 84 te Soest. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennde fase). *BAAC-rapport* V-12.0118. BAAC onderzoeks- en adviesbureau, Deventer.
- Groot, R.W. de**, in voorbereiding. Plangebied Birkstraat 84, gemeente Soest; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven). *RAAP-rapport* 2642. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Schute, I.A.**, 2011. Loopgraven en stellingen in concentratiekamp Amersfoort, gemeente Leusden; archeologisch onderzoek in het kader van de inrichting. *RAAP-rapport* 2220. RAAP Archeologisch Adviesbureau.
- Tump, M. & R.G. van Mousch**, 2012. Programma van Eisen Soest, Birkstraat 84. Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) met mogelijkheid tot doorstart naar definitieve opgraving, gecombineerd met AB (archeologische begeleiding), protocol opgraven. *BAAC-PvE* A-12.0234. BAAC onderzoeks- en adviesbureau, Deventer.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

antropogeen

Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt).

dekzand

Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).

podzol

Bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoelingslaag (B-horizont). Het proces van het uitloggen van de E-horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van amorfe humus en ijzer wordt podzolering genoemd.

Prehistorie

Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Overzicht van de werkzaamheden en werkomstandigheden in het plangebied.

Figuur 3. Resultaten archeologische begeleiding: ligging ontgraving en boringen geprojecteerd op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw (bron: watwaswaar.nl).

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

